

Tønsberg kommune

«Soa_Navn»

Saksbehandler: «Sbr_Navn»
Direkte telefon: «Sbr_Tlf»
Vår ref.: «Sdo_DokID»
Arkiv: «Sas_ArkivID»
Deres ref.: «Sdo_AMReferanse»

Dato: «Sdo_DokDato»

Barne-, likestillings - og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep

0030 OSLO

Høringsuttalelse til forslag til endringer i barnevernloven

1. Om høringsuttalelsen:

Departementets høringsnotat er svært omfattende, tildels med grundige drøftinger av bakgrunnen for de ulike forslagene. Vi regner med at mange høringsinstanser vil benytte muligheten til å komme med synspunkter. Vi vil derfor, i vår uttalelse, bare gjengi tekst fra høringsnotatet der dette er nødvendig for å belyse våre synspunkter. Vi vil videre i hovedsak bare kommentere de forslagene vi har innvendinger mot eller der vi har ytterligere forslag.

Vi er gjort kjent med høringsnotatet fra NOBO – norsk barnevernlederorganisasjon, og stiller oss bak NOBOs synspunkter, med mindre det framkommer annet her under.

2. Generelt:

Vi støtter det vi opplever er departementets hovedintensjoner med forslagene til endring; - å styrke det kommunale barnevernets posisjon og ansvar i samhandlingen med det statlige barnevernet og - å styrke barns rettigheter og rettssikkerhet og sikre barns medvirkning i barnevernet. Vi mener at disse 2 målsettingene har en sammenheng; barns rettssikkerhet og medvirkning kan best styrkes ved at kommunene får mer ansvar og får styrket sine muligheter til å løse sine oppgaver.

3. Om de enkelte forslagene:

3.1 Økning av egenandeler.

Forslaget om å øke kommunenes egenandeler mener vi er riktig vei å gå, forutsatt at finansierungsordningene som må komme på plass for å sikre overføringen av tilsvarende midler til kommunene fungerer på en måte som ivaretar også svingninger enkeltkommuner måtte få knyttet til f eks perioder med økt forekomst av barn med stort tiltaksbehov. Erfaringene fra de siste års satsing på økning av stillinger i de kommunale barneverntjenestene understreker viktigheten av at endringen organiseres på en slik måte at det sikres at de økte overføringene til kommunene blir brukt etter intensjonen. Dette kan gjøres ved øremerking, ved refusjonsordninger eller gjennom kontroll av rapporteringsordninger.

Vi synes imidlertid ikke at forslaget går langt nok. Vi mener, i likhet med NOBO, at man må arbeide mot en ren bestiller – utførermode. Dette kan gjøres ved at kommunene må betale det et tiltak koster i sin helhet, noe som samtidig betinger at tilsvarende midler overføres fra bufetat til

Postadresse: Postboks 2410, 3104 Tønsberg
Besøksadresse: «Soa_Adr2»
E-post: postmottak@tonsberg.kommune.no

Telefon: 33 34 80 00
Telefaks: 33 34 80 10
Internett: www.tonsberg.kommune.no

Bank:
Org. nr. «Soa_OffentligNr»

kommunene. Vi tenker oss en modell der kommunene kjøper plass fra aktuelle tilbydere. Bufetats rolle reduseres da til å foreta statlig godkjenning av tiltak/institusjoner og holde oversikt over - og veilede kommunene i – hvilke tiltak som kan være aktuelle. Vi mener at en slik ordning vil fremme kvalitet ved at tiltak som ikke holder mål, enten de er private eller offentlige, ikke vil overleve i markedet. Kvaliteten vil også styrkes ved at samhandlingen mellom tiltak og oppdragsgivere, altså kommunene, blir tettere og uten mellomledd. Vi tror også en slik modell vil føre til at tiltakstilfanget vil samsvare mer med de behov som kommunene har, ved at oppbygningen av tiltak vil styres av kommunenes etterspørsel uten at fagteam eller andre redefinerer kommunens behov. Vi stiller oss altså tvilende til høringsforslaget påstand om at *”for at staten skal kunne ivareta sitt ansvar for å holde et likeverdig og differensiert institusjonstilbud av høy kvalitet, er det av avgjørende betydning at formidling av institusjonsplasser går gjennom staten”* (s. 53) Tvert imot mener vi at en renere markedstilpasning vil bedre kvaliteten, både på institusjonstiltak og andre tiltak. Et eksempel på dette er utredning på mor/barn institusjoner. Dersom det skal være slik at kommunene skal ha et helhetlig utredningsansvar, er vi avhengig av å kunne kjøpe slike tjenester fra kompetente tilbydere. Den enkelte kommune, særlig gjelder dette mindre kommuner, vil ikke kunne ha tilstrekkelig kompetanse til å foreta utredninger på en rekke spesifikke områder. I region sør har vi opplevd at bufetat, på tross av instruksjon om det motsatte fra den forrige barne- inkluderings- og likestillingsministeren, har vanskeliggjort tildeling av plasser på mor/barn institusjonen Vilde i så stor grad at Vilde er usikre på om driften kan opprettholdes. Dette samtidig med at kommunene ønsker å benytte Vilde og har mer enn nok oppdrag til å sikre videre drift. Bufetats spill på dette området gjør at vi nå risikerer at et sårt tiltrengt faglig kompetent tilbud står i fare for å opphøre. Slikt vil kunne unngås dersom kommunene selv kan rå over hvilke plasser de ønsker å kjøpe. I eksempelet er det kommunene som ønsker utredning, men bufetat som vanskeliggjør dette. Et forslag om å gi staten mulighet til å kreve ytterligere utredning fra kommunene blir i lys av dette noe merkelig. Det er ikke slik at bufetat er en sterkere garantist for høy grad av faglighet enn kommunene. Et slikt forslag innebærer også en rolleblanding for bufetat ved at de ikke bare blir kommunenes samarbeidspartner, men også får makt over kommunene. Av lignende grunner bør bufetats rolle som rådgiver for kommunene begrenses. Vi kan se at små kommuner kan ha behov for å drøfte saker med ansatte i bufetat. Større kommuner derimot, har i liten grad et slikt behov, da de som regel har like mye kompetanse i egne rekker som det bufetat kan bistå med. Vi har hatt nok av uheldige opplevelser der vi opplever at fagteam forsøker å redefinere bistand kommunen har bedt om til å passe mer til de tiltak fagteam er instruert til å ”selge inn”, bl a av økonomiske årsaker.

3.2 Krav til forsvarlighet

Vi er sterkt enig i at fokuset på kvalitet i oppgaveløsingen og dermed også på internkontroll er av stor viktighet. Mye kan gjøres for å sikre kvalitet i arbeidet med barn og unge og deres familier og bedre etterfølgelse av bestemmelser i lov og forskrift. Vi har imidlertid vanskelig for å se at en lovfesting av forsvarlighet vil føre til vesentlige endringer på disse områdene. Tvert imot mener vi dette bare skaper ny utfordringer når det gjelder å definere hva som ligger i ordet ”forsvarlig”. Vi anser at eksisterende begrep og føringer i loven på dette området er tilstrekkelig. Vi er åpne på at det kan skorte på etterlevelse av disse, men det er ikke fordi de er uklare. Mangel på etterlevelse skyldes ressursituasjonen, for dårlig internkontroll og at tilsynet fra Helsetilsynet/Fylkesmannen ikke er sterkt nok. Da må tiltakene settes inn på disse områdene. Lite endres ved at det innføres nye upresise begreper som er egnet til å gi rom for diskusjon. Generelt bør lovendringer medføre felles forståelse av oppgaver og begrensninger og presisering av praksis framfor ytterligere muligheter for uenighet og usikkerhet.

3.3 Barns rett til medvirkning

Vi er enig i at barns rett til medvirkning må styrkes og imøteser utarbeidelse av retningslinjer og veiledere på dette området. Vi mener barneverntjenestens plikt til å dokumentere barns medvirkning med fordel kan forskriftfestes, slik at den i større grad vil gjenspeiles i prosedyrer og internkontrollsystemer, samt blir gjenstand for tilsyn fra Helsetilsynet/Fylkesmannen.

3.4 Barns rett til tillitsperson

Vi har allerede i mange år praktisert å opplyse barn og foreldre om at de står fritt til å ha med seg en støtteperson i møter med barnevernet dersom de ønsker det. Mange har benyttet seg av dette. Erfaringene fra vår side er blandet. Noen er gode støttespillere for barn og/eller foreldre, men vi har også opplevd at enkelte støttepersoner har hatt egne agendaer, politisk eller personlig, overfor barnevernet og derigjennom har bidratt til å vanskeliggjøre samarbeidet. Vi tenker at departementets forslag trenger noen ytterligere avklaringer, før det er modent for å tas stilling til:

- Hva med taushetsplikt for tillitspersonene? Kan slikt krav stilles og hvordan skal det i så fall håndheves? Barnets tillitsperson vil vanskelig unngå å få tilgang på opplysninger om f eks foreldre eller fosterhjem som disse ikke har samtykket til at tillitspersonen får innsyn i. Hvordan tenker departementet å sikre at tillitspersonene behandler slike opplysninger forsvarlig?
- Hva med barnevernets foreslåtte adgang til å nekte noen å være tillitsperson? Skal en slik beslutning vedtaksfestes? Hvem har i så fall klageadgang?
- Har departementet til hensikt å utarbeide en veileder for tillitspersoner som tydeliggjør og avgrenser deres rolle?

Vi ser også at vi fort vil komme opp i problemstillinger knyttet til godtgjøring for tillitspersoner, enten dette vil gjelde tapt arbeidsfortjeneste eller dekning av reiseutgifter. Barn under omsorg er ofte plassert geografisk et stykke unna hjemkommunene. Dette sannsynliggjør at spørsmål om godtgjøring vil komme opp dersom det enkelte barn skal ha mulighet til å fritt få velge tillitsperson. Departementets uttalelse om at forslaget ikke innebærer økonomiske konsekvenser er derfor, slik vi ser det, uriktig.

Slik vi ser det, knytter det seg for mange uavklarte problemstillinger til tillitspersonordningen til at en slik ordning bør lovfestes. Vi mener at her bør det eventuelt iverksettes forsøk, slik at man kan gjøre erfaringer om organisering og også forske på nytteverdi. Innføring av en tillitspersonordning vil også kunne oppfattes som et signal om at barneverntjenestens medarbeidere ikke er til å stole på. Dette fremmer i så fall ikke barns trygghet i møte med barnevernet. Vi mener det er riktigere å satse på kompetanseøkende tiltak for ansatte i barneverntjenesten når det gjelder samtaler med barn i vanskelige livssituasjoner. Dette gjelder i høy grad også tilsynsførere. Det er på tide at det stilles tydeligere og sterkere krav til tilsynsføreres kompetanse.

3.5 Ny § 4-4

At setningen *”hjelpetiltak skal ha som formål å bidra til positiv endring hos barnet eller i familien”* tas inn i lovteksten bifalles sterkt. Dette vil bidra til økt fokus på foresattes ansvar for å gi barna en god omsorg.

3.6 Institusjoner med behandlingshjem

Her mener vi det bør presiseres i lovteksten at rettighetsforskriften også gjelder i slike behandlingshjem. Vi forutsetter videre at slike hjem må være underlagt tilsyn på samme måte som institusjonene de tilhører.

3.7 Oppfølging av unge lovbyggere

Oppfølging av unge lovbrøyttere som er fylt 18 år ved løslatelse og som barneverntjenesten ikke fra før av har tiltak i forhold til, er i dag hovedsakelig en oppgave for KIF, NAV og evt andre. Vi kan ikke se at barneverntjenesten kan bistå med noe vesentlig annet enn disse instansene overfor disse unge voksne. Dersom disse trenger ytterligere oppfølging bør KIF styrkes til å ivareta denne oppgaven.

Vi er sterkt uenig i forslaget om at kommunen der en ung lovbrøtters er pågrepet skal ha ansvar for oppfølging under varetektsopphold og/eller straffegjennomføring. Ungdom pågripes ofte tilfeldig i andre kommuner enn de bor i. Forslaget vil kunne føre til at en kommune som ikke kjenner en ungdom fra før får ansvar for videre oppfølging, mens f.eks. nabokommunen, som kanskje har kjent ungdommen og familien over tid, fratas ansvaret. Vi kan ikke se at verken ungdommen eller pågripelseskommunen er tjent med dette. I dag praktiseres vi at vi har et akuttansvar i pågripelsessaker inntil bostedskommunene er varslet og kan stille opp. Vi mener dette fungerer godt og bør videreføres.

3.8 Forslag om å lovfeste at fylkesnemnda i saker om omsorgsovertakelse også skal ta stilling til samvær mellom søsken.

Her har vi 2 bemerkninger:

- Adgang og plikt til å ta stilling til søskensamvær bør også ligge til barnevernleder ved akuttsaker før de er behandlet av nemnda.
- Høringsforslaget uttaler at forslaget ikke vil ha økonomiske og administrative konsekvenser. Dette mener vi er feil. Vi har i dag flere saker der vi har omsorgen for relativt store søskenflokker. Barn i samme søskenflokk er plassert i ulike fosterhjem, til dels med betydelig geografisk avstand. I tillegg er noen plassert på sperret adresse, slik at samvær ikke kan foregå i fosterhjemmene. Det medfører mye administrativt arbeid og betydelige kostnader å sikre disse barna søskensamvær.

3.9 Om forslag til ny § 4-22 – om tilsyn i fosterhjem

Vi er uenig i departementets forslag om at tilsynsansvaret kan tillegges andre kommunale instanser enn barnevernet. Vi mener at barneverntjenesten vil være den instans som har best kompetanse generelt på oppfølging av barn i fosterhjem og i tillegg på det enkelte barns særskilte behov. Barneverntjenesten vil derfor ha best mulighet for å sikre ”match” ved utvelgelse av tilsynsfører. Barneverntjenesten vil også ha best kompetanse på veiledning av tilsynsførere.

Når det gjelder teksten i § 4-22 foreslår vi at siste punktum skal lyde: *Kommunen skal sørge for at de som skal utøve tilsynet gis nødvendig opplæring og veiledning og har barnefaglig kompetanse.*

Generelt mener vi ellers at dagens lovtekst og forskrift på dette området er tilstrekkelig og fyllestgjørende. Kommunenes ansvar på dette området er tydelig avklart. Allikevel er det i noen kommuner tidvis store mangler i tilsynet med fosterhjem. Vi mener at tilsynet med de barna det offentlige har ansvar for er av stor viktighet. Derfor bør drøftes om ikke Fylkesmannen på dette området, slik det gjelder for meldings- og undersøkelsesfrister, skal gis adgang til å ilegge bøter ved gjentatte og alvorlige brudd på bestemmelsene om tilsyn og oppfølging av fosterhjem i lov og forskrift.

3.10 Statlig tilsyn på barnevernområdet

Her har vi ingen kommentarer til det som er tatt inn i forslaget, men vil etterlyse at det tas inn bestemmelse som sikrer tilsyn også med bofellesskap for enslige mindreårige flyktninger. En rekke kommuner har i dag bofellesskap for enslige mindreårige flyktninger. Mange av disse

bofellesskapene er til forveksling lik ungdomsinstitusjoner, både ved at de ansatte arbeider i turnus, de benytter seg av miljøterapeutiske tilnærminger og ikke minst ved at ungdommene som bor der har utfordringer som ikke står tilbake for de utfordringer som oppleves på ordinære ungdomsinstitusjoner. Vi mener at det er et problem at slike bofellesskap ikke er underlagt godkjenning eller tilsyn og at kvalitetsforskriften og rettighetsforskriften ikke gjelder, særlig når det er slik at disse ungdommene heller ikke har pårørende i landet som kan tale deres sak. Selv om de har fått oppnevnt verger, er vergeansvaret sterkt begrenset. Problemet kan løses på ulike måter: Enten ved at det lovfestes tilsynsansvar for helsetilsynet også på dette området eller ved at kommunene pålegges å søke godkjenning for disse bofellesskapene som institusjoner, slik at de kommer inn under helsetilsynets ordinære tilsynsansvar. Bestemmelser som løser dette bør tas inn i loven.

3.11 Om § 8-4 nytt annet ledd

Vi mener at en kommunes adgang til å trekke en sak som er reist for fylkesnemnd bør begrenses sterkt i de tilfeller familier flytter før saken er kommet opp til behandling. Dette for å unngå at en sak trekkes av økonomiske årsaker. En begrensning av adgangen til å trekke en sak når familien har flyttet vil også kunne virke preventivt i forhold til flytting, ved at foreldre vil kunne forstå at det ikke nytter ”å flytte fra saken”. En slik begrensning vil bidra til at behandling av forhold som bør belyses i fylkesnemnda ikke treneres unødvendig.

3.12 Om § 4-25 annet ledd

Vi synes det er problematisk dersom en midlertidig plassering i påvente av reell behandlingsplass skal komme til fratrekk i behandlingstida. Ikke sjelden blir ungdom værende en tid i akuttinstitusjon før det er ledig plass i egnet behandlingsinstitusjon. For mange ungdommer med et utstrakt rusproblem er det slik at et 12 måneders behandlingsopphold allerede i utgangspunktet er i korteste laget. Vi har sett at i de tilfelle der fylkesnemnda har fattet beslutning i tråd med den nye foreslåtte bestemmelsen og ungdommen allerede har vært plassert en tid på akuttinstitusjon, har behandlingsinstitusjonen fått problemer med å gjennomføre en fullgod behandling fordi den reelle behandlingstida blir for kort. I noen tilfelle har det også vært slik at det har tatt lang tid å få en sak behandlet i fylkesnemnda. Vi tenker derfor at dette problemet heller må løses ved å øke fylkesnemndenes kapasitet og øke tilgangen på gode behandlingsplasser. En ensidig lovendring legger for sterk vekt på ungdommenes rettsikkerhet på bekostning av deres behov for behandling.

Med hilsen

Gunnar Helgemo Næss
fungerende barnevernleder